

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Природничо-географічний факультет
Кафедра біології та методики навчання біології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан природничо-географічного факультету
Л.П. Міронець
«1» вересня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК2.3 Методологія та організація наукових досліджень

галузь знань: 01 Освіта

спеціальність: 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Біологія, природознавство та здоров'я людини)

Погоджено науково-методичною
комісією природничо-географічного
факультету

«30 серпня» 2022 р.

Голова

_____
(Міронець Л.П., канд. пед. наук
доцент)

Розробник: Торяник Валентина Миколаївна – кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри біології та методики навчання біології

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри біології та методики навчання біології
Протокол №1 від «30 серпня» 2022 року.

Завідувач кафедри
Литвиненко Ю. І., канд. біол. наук, доцент

---

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Магістр	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		12 год.	2 год.
		Практичні	
		16 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Консультації	
2	2		
Вид контролю: залік			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета дисципліни: сформувати у здобувачів освіти знання про методологію науки як вчення про методи пізнання і перетворення дійсності та організацію науково-дослідницької роботи: від формулювання проблеми та пошуку необхідної інформації – до оформлення та висвітлення результатів проведеного дослідження.

Структура, зміст курсу, організація різних видів діяльності здобувачів освіти спрямовані на розв'язання наступних **завдань**:

а) сформувати теоретичні знання про:

- предмет і сутність науки та її головні функції;
- основоположні засади наукового пізнання об'єктивно існуючої реальності;
- основні елементи структури наукового мислення;
- основні положення наукової методології.
- методи проведення наукових досліджень;
- методи обробки, аналізу та оформлення результатів наукових досліджень;
- способи роботи з науковою інформацією;

- особливості наукової роботи та принципи організації наукового дослідження; форми організації науково-дослідних робіт;

- організаційні та правові засади наукової діяльності, принципи організації та функціонування наукової спільноти.

б) сформувати практичні вміння та навички:

- організувати свою наукову діяльність;

- користуватися сучасними інформаційними базами та алгоритмами їх застосування при плануванні та проведенні наукових досліджень;
- використовувати загальні і спеціальні методи наукових досліджень;
- оформляти результати науково-дослідної роботи (дисертація, стаття, тези, доповідь);
- готувати магістерську роботу до презентації під час її публічного захисту.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні оволодіти наступними **програмними компетентностями**:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі біологічної, педагогічної та споріднених наук, що передбачає застосування теорій та методів педагогічних наук, предметної галузі біології, проведення наукового дослідження, готовність до інноваційної та дослідницької діяльності; характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу на базовому та профільному рівні середньої освіти закладу загальної середньої та фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти.

ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу даних з різних джерел, аналітико-синтетичної діяльності, встановлення та обґрунтування причинно-наслідкових зв'язків.

ЗК 9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, бути критичним і самокритичним.

СК 2. Здатність використовувати знання фундаментальних теорій біології, історії розвитку науки, методики, природознавства, основ здоров'я; моделювання, прогнозування тощо у професійній діяльності.

СК 5. Здатність проводити наукові біологічні та педагогічні дослідження, здійснювати статистичне опрацювання результатів дослідження.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Відсутні. Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка, затвердженого наказом № 420 від 30 вересня 2019 року.

4. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання	
Знання	ПРЗ 3. Знання основних біологічних термінів та понять, форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ методології наукового пізнання, теорій, концепцій фундаментальної та прикладної біології та використання їх на практиці для вирішення професійних завдань.
	ПРЗ 5. Знання та розуміння сучасних концепцій біології: системи органічного світу, його еволюції від молекулярного до біосферного рівня, сучасної природничо-наукової картини світу.
Уміння	ПРУ 3. Уміє застосовувати знання сучасних теоретичних основ біології для пояснення будови, властивостей і особливостей процесів життєдіяльності живих організмів, встановлювати взаємозалежність між будовою та функціями біологічних об'єктів.
	ПРЗ 9. Уміння аналізувати будову та функції живих об'єктів та пояснювати принципи життєдіяльності біологічних систем.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄCTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти
A	Глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що впливають з наявних даних, на основі проблемної ситуації, виділяє проблему, конструює гіпотези і перевіряє їх. При цьому не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних завдань, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом з дисципліни.
B	Добре знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних завдань, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
C	Знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних завдань, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
D	Має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних завдань.
E	Самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
F	Не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
FX	Має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти (ДФН)

Розділ 1				Розділ 2			Загальна сума	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
Поточний контроль							60	100
9	9	9	9	8	8	8		
Самостійна робота							40	
4	5	5	5	7	7	7		

T1, T2, ...T7 – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти (ЗФН)

Розділ 1				Розділ 2			Загальна сума	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
Поточний контроль							40	100
	5	10	10	5	5	5		
Самостійна робота							60	
12	12			12	12	12		

T1, T2, ...T7 – теми

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» від 27.04.2020 р., можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ імені А. С. Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015).

Засобами та формами формативного оцінювання є: усне опитування, та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної здобувачами освіти роботи, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання завдань практичних занять (поточний контроль) та оцінки за виконання індивідуального

навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) самостійної роботи. Виконання ІНДЗ передбачає написання тез доповіді з теми кваліфікаційного дослідження, або проходження курсу в інших ліцензованих установах/організаціях з отриманням сертифікату за будь-якою тематикою, що відповідає програмі навчальної дисципліни. Виконання ІНДЗ здійснюється здобувачем освіти в індивідуальному порядку. Оцінювання знань здобувачів освіти охоплює усі теми, які передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

7. Програма навчальної дисципліни

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ПРО НАУКУ ЯК СИСТЕМУ ЗНАНЬ ТА СФЕРУ ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Сучасне розуміння науки та науково-дослідницької діяльності.

Визначення понять «наука» і «наукознавство». Наука як форма пізнання світу. Сутність науки. Предмет, завдання і функції науки. Особливості об'єкта, суб'єкта, цілеспрямованість засобів і результатів. Наукознавство та його розвиток. Структура і класифікація наук. Наукове дослідження як процес і результат. Характеристика магістерського дослідження. Факти дійсності і наукові факти. Взаємозв'язок теорії і практики у науковому пошуку, раціональний і чуттєвий рівень пізнання. Роль особистості у розвитку науки як системи знань. Значення науки для розвитку та організації суспільства.

Виникнення і розвиток наукового знання. Основні функції науки. Фундаментальні науки та їх значення. Прикладні науки. Структура і класифікація науки. Сутність та особливості формування і розвитку природничих, гуманітарних та суспільних наук.

Тема 2. Суть та структура наукового знання. Понятійно-термінологічний апарат науки.

Сутність та структура наукового знання. Поняття теоретичного знання, передумови його виникнення, чинники розвитку. Значення теорії для розвитку науки та організації суспільства.

Емпіричний рівень пізнання, його характерні риси та відмінності від теоретичного. Структура емпіричного знання, його взаємозв'язок з теорією і практикою.

Поняття суб'єкту, об'єкту і предмету наукового пізнання, їх особливості. Класифікація і характеристика об'єкту наукового пізнання, його зв'язок із суб'єктом. Предмет наукового пізнання як певна характеристика властивості об'єкту.

Понятійно-термінологічний апарат науки. Суть наукового терміну, категорії, концепції, парадигми, закону, закономірності. Поняття гіпотези та наукового припущення.

Мотиви наукової діяльності. Моральні аспекти використання наукових досягнень в сучасних умовах життєдіяльності суспільства. Особливості науково-дослідної діяльності в сфері медицини. Організація науки і підготовка наукових кадрів: міжнародний та вітчизняний досвід. Етичні норми науки. Цінності науки: універсалізм, спільність володіння, безкорисливість, скептицизм.

Тема 3. Методологія і методи наукового дослідження.

Поняття методології науки. Різниця між методологією, методикою та методами досліджень. Рівні методології науки: сутність, значення та характерні особливості.

Поняття методу наукового дослідження. Загальнонаукові та емпіричні методи, їх класифікація, особливості використання та інтерпретації результатів. Зв'язок методу і методики дослідження.

Тема 4. Особливості наукового дослідження в галузі біології.

Особливості наукового дослідження в галузі біології.

Теоретико-методологічна база наукового дослідження. Пошук і обґрунтування наукової проблеми, визначення її актуальності, наукової новизни, вибір методики дослідження. Пріоритетні напрямки сучасних наукових досліджень з біології.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Тема 5. Організація наукової діяльності в Україні.

Законодавство України про наукову діяльність, вищу освіту, підготовку та атестацію наукових кадрів. Інституціональна побудова науки. Академії наук. Історія та розвиток Національної академії наук України. Основні типи науково-дослідних установ. Побудова НАН України. Наукові школи.

Інтеграція науки у світовому науково-технологічному просторі. Міжнародне співробітництво вчених. Фонди сприяння розвитку науки і техніки, наукові гранти, міжнародні науково-дослідницькі програми, стажування за кордоном.

Система вищої освіти в Україні. Науково-педагогічна діяльність. Наукові ступені, вчені звання в Україні та за кордоном: сутність, значення, порядок присудження.

Тема 6. Організація науково-дослідного процесу.

Сутність та структура дослідного процесу.

Особливості організації та планування одноосібної та колективної наукової діяльності. Творча активність при проведенні наукових досліджень.

Стадії наукового дослідження. Формування теоретичних уявлень про характер досліджень і рівень вивченості теми на основі літературного огляду. Бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях. Порядок пошуку джерел. Робота з реферативними журналами, систематичним та алфавітними каталогами. Оформлення і систематизація бібліографічних посилань.

Особливості пошуку, систематизації та використання інформації в Інтернет. Пошукові сервери. Електронні інтернет-бібліотеки. Інтернет-ресурси різних країн світу. Безпека використання інтернет-ресурсів, ступінь їх достовірності, об'єктивності та інформативності. Посилання на інтернет-джерела.

Особливості складання списку літератури при проведенні наукового дослідження (монографій, багатотомних видань, збірників наукових праць, словників, енциклопедій, депонованих наукових праць, журналів, тез доповідей, авторефератів, дисертацій, авторських свідоцтв, патентів, каталогів, зарубіжних видань).

Аналіз існуючих вихідних даних наукового дослідження та можливостей їх застосування. Особливості використання загальнонаукових і спеціальних методів наукового дослідження та інтерпретації вихідної інформації. Вибір конкретної методики наукового дослідження як системи загальних і спеціальних методів.

Аналіз результатів і підготовки висновків з проведеного наукового дослідження. Розробка рекомендацій щодо досягнення мети наукового дослідження та розв'язання поставлених завдань.

Жанри творів наукового характеру: стаття, відгук, рецензія, анотація, доповідь. Особливості апробації результатів наукового дослідження. Підготовка тез доповідей та виступу на науково-практичних конференціях. Основні вимоги до підготовки і написання наукових статей, рефератів, монографій і дисертаційних робіт.

Тема 7. Організація праці магістранта під час проведення наукового дослідження.

Вибір теми дослідження. Складання плану дослідження. Аналіз літературних джерел з обраної теми дослідження. Вибір та осмислення об'єкту і предмету дослідження. Вибір методів та методики дослідження. Проведення дослідження. Аналіз результатів і підготовка висновків з проведеного дослідження. Форми впровадження результатів наукового дослідження. Апробації результатів наукового дослідження. Підготовка тез доповідей та виступів на науково-практичних конференціях. Підготовка наукових статей до публікації у вітчизняних та закордонних наукових виданнях.

7.2. Структура навчальної дисципліни.

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабар.	Конс.	Самост.		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ПРО НАУКУ ЯК СИСТЕМУ ЗНАТЬ ТА СФЕРУ ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ												
Тема 1. Сучасне розуміння науки та науково-дослідницької діяльності	12	1	2	0	0	9	13	1	0	0	0	12
Тема 2. Суть та структура наукового знання. Понятійно-термінологічний апарат науки	10	1	0	0	0	9	12	0	0	0	1	11
Тема 3. Методологія і методи наукового дослідження	12	2	2	0	0	8	14	0	2	0	0	12
Тема 4. Особливості наукового дослідження в галузі біології	12	2	2	0	0	8	13	1	2	0	0	12
Всього	46	6	6	0	0	34	54	2	4	0	1	47
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ТА ЗАВДАНЬ З РІЗНИХ РОЗДІЛІВ ШКІЛЬНОГО КУРСУ БІОЛОГІЇ												
Тема 5. Організація наукової діяльності в Україні	12	2	0	0	0	10	12	0	0	0	0	12
Тема 6. Організація науково-дослідного процесу	17	2	6	0	0	9	12	0	0	0	0	12
Тема 7. Організація праці магістранта під час проведення наукового дослідження	15	2	4	0	2	7	12	0	0	0	1	11
Всього	44	6	10	0	2	26	36	0	0	0	1	35
Усього годин	90	12	16	0	2	60	90	2	4	0	2	82

7.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
-------	------------	-------------

		д.ф.н	з.ф.н
1.	Наука й наукові дослідження	2	
2.	Наукові дослідження у галузі біології/ методики навчання біології	2	2
3.	Організація наукових досліджень у галузі біології/методики навчання біології	2	
4.	Інформаційне забезпечення наукових досліджень	2	
5.	Методика проведення наукового дослідження	2	2
6.	Презентація результатів досліджень на наукових конференціях	2	
7.	Правила оформлення наукової роботи	2	
8.	Ідентифікація вченого в наукометричному просторі	2	
	Всього	16	4

Теми лабораторних занять

Виконання лабораторних робіт даною робочою програмою не передбачено.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Облік і оподаткування». Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 174 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35699/1/%D0%91%D1%80%D1%83%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%A0.%20%D0%A4.%20%D0%9C%D0%9D%D0%94%20%D1%96%20%D0%92%D0%9E%D0%94%>
2. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Ліра-К. 2018. 352 с. URL: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2019/Ladanuk_2018_352.pdf
3. Горин В. П. Тестові завдання для самоконтролю оволодіння основами навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» для студентів денної форми навчання другого ступеня вищої освіти (магістр) спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 23 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/42130/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%B2%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D1%96%D0%B2%D0%BA%D0%B8_%D1%82%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8.pdf
4. Гуроров О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник / О.І. Гуроров; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Х.: ХНАУ, 2017. 272 с. URL: <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/558/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%8C.pdf>
5. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf
6. Добронравова І. С., Руденко О. В., Сидоренко Л. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Methodol.pdf>
7. Кислий В. М. Організація наукових досліджень. К. : Університетська книга, 2018. 224 с. URL: https://science.logistics-gr.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1241&catid=13&Itemid=5

8. Ладанюк А. П., Власенко Л. О. *Методологія наукових досліджень*. Київ : Ліра-К. 2018. 252 с. URL: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2019/Ladanuk_2018_352.pdf
9. Лазарева О. В. *Методологія наукових досліджень за фахом. Практикум для студентів спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій»*. Галузь знань : 19 «Архітектура та будівництво» : методичні рекомендації. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 56 с. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/491>
10. Ліпич Л. Г., Бортнік С. М., Волинець І. Г. *Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич*. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 220 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16477/1/MOND_2018_posibnyk.pdf
11. *Магістерська робота. Методика підготовки : посібник / В. Русавська, Т. Долбенко, Ю. Горбань, І. Бондар. К.* : Ліра-К, 2017. 140 с. URL: <https://lira-k.com.ua/preview/12255.pdf>
12. Мальська М. П., Пандяк І. Г. *Організація наукових досліджень: навч. посібник*. К.: ЦУЛ, 2017. URL: 136 с. <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Ministerstvo-osvity-i-nauky-Ukrainy.pdf>
13. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. *Методичні вказівки щодо написання, оформлення та захисту кваліфікаційної магістерської роботи*. Суми : Сумський національний аграрний університет, 2019. 89 с. URL: https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/20201113_100711.pdf
14. *Методика та організація наукових досліджень. Методичні рекомендації з курсу для студентів магістрів 8.014. Середня освіта (Географія) / І.Ю. Фекета*. Ужгород : видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 65 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/36624/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%96%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%8C.pdf>
15. *Методологія наукових досліджень в медицині: навч. посібник / В. Д. Бабаджан, Н. С. Бакуменко, О. І. Кадикова та ін.; за ред. П. Г. Кравчуна, В.Д. Бабаджана, В.В. М'ясоєдова*. Харків : ХНМУ, 2020. 260 с. URL: <https://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/26906>
16. *Методологія та організація наукових досліджень: курс лекцій / Т. І. Яворська*. Мелітополь : Люкс, 2020. 190 с. URL: <http://feb.tsatu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/KONSPEKT-LEKTSIJ-MOND.pdf>
17. *Методологія та організація наукових досліджень: методичні вказівки до практичних занять та виконання здобувачами освіти самостійної роботи / укладач Торяник В. М.* Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 28 с. URL: <https://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/312/simplesearch?filterquery=Toriany%2C+Valentyna+Mykolaiivna&filtername=author&filtertype>equals>
18. *Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2)*. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Methodol.pdf>
19. *Методологія наукових досліджень у галузі: практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» / уклад.: Н. І. Бурау, В. С. Антонюк, Д.О. Півторак*. Електронні текстові дані (1 файл:0,4 Мбайт). КІП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/45871/1/Method_doslid.pdf
20. *Положення про кваліфікаційну роботу Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (нова редакція)* URL: https://drive.google.com/file/d/1eVftmQAGSHXD1SvbI0b02q6UNMFr77Bn/view?usp=share_link

21. Презентація результатів наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальністю 104 «Фізика та астрономія» / С. О. Решетняк, Д. В. Савченко; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл: 9,4 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 100 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/1/Prezentatsiia_re...
22. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки : підр. Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с. URL: <https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilovepdf-compressed.pdf>
23. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація: навч.-метод. Посіб. К. : НАДУ, 2018. 184 с. URL: http://umo.edu.ua/images/content/aspirantura/zabezp_discipl/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96%20%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%D0%B8_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B0.pdf
24. Сухомлін К. Б., Зінченко О. П. Методологія та організація наукових досліджень в галузі біології: Тестові завдання. Луцьк : Медіа, 2017. 72 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/14599>
25. Товт В. А. Основи наукових досліджень та методика підготовки дипломних робіт: навч. посіб. Ужгород: «ТОВ «РiК-У», 2019. 139 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/25286/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9D%D0%94%D0%A0.pdf>
26. Федірчик Т.Д., Шульга А.В., Шевчук К.Д. (2021) Методичні рекомендації до вивчення курсу «Методологія та методика науково-педагогічних досліджень». Чернівці: РОДОВІД, 2021. 56 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1688/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>
27. Фекета І. Ю. Методика та організація наукових досліджень. Методичні рекомендації з курсу для студентів магістрів 8.014. Середня освіта (Географія). Ужгород: видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 65 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/36624/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%96%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%8C.pdf>

Додаткові

1. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. URL: <http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2015-07-17/2015.pdf>
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с.
3. APA (American Psychological Association) style – Стиль цитування АПА (Американська психологічна асоціація) [Електронний ресурс]. URL: http://www-library.univer.kharkov.ua/pages/bibliography/apa_style.pdf
4. Бруй О. Відкритий доступ до наукової інформації: від ідеї до руху. [Київ], 2012. URL: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/2194>
5. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. 260 с.
6. Вакаренко О. Періодичні академічні видання: представленість в Інтернеті та проблеми відповідності критеріям світових баз даних. URL: <http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/handle/123456789/4069>.

7. Голюков В. А., Козьмініх М. А., Онищенко О. А. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Одеса : ОНМА, 2014. 163 с.
8. Грабовська Т. О., Тепла О.М. Методичні рекомендації з підготовки і написання наукової доповіді та організації конференції. URL: <http://elibrary.nubip.edu.ua/4862/>.
9. ДСТУ 3008-95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки Структура і правила оформлення.
10. ДСТУ 3017-95 Видання. Основні види. Терміни та визначення. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 38 с.
11. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання.
12. Єгоров І. Ю. Забезпечення відкритості результатів наукових досліджень: сучасні підходи до вирішення проблеми. *Університетські наукові записки*. Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова. 2018. № 66. С. 6–16.
13. Каламбет С. В., Іванов С. В., Півняк Ю. В. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Дніпропетровськ : Герда, 2015. 190 с.
14. Карпаш О. М., Райтер П. М., Карпаш М. О. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2014. 253 с.
15. Методологія наукових досліджень: навч.-метод. посіб. / уклад. Олійник Н. Ю. Кам'янець-Подільський : Сисин Я. І., 2015. 110 с.
16. Методика підготовки доповіді на конференцію. URL: https://pidruchniki.com/70367/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/metodika_pidgotovki_dopovidi_konferentsiyi
17. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти із підтримки принципів академічної доброчесності; Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту». – Лист МОН від 23.10.2018р. № 1/9-650. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/yak-pidtrimati-akademichnu-dobrochesnist-vuniversiteti-mon-rozrobilo-ta-nadislalo-na-zvo-rekomendaciyi-z-akademichnoyi-dobrochesnosti>
18. Назаренко І. І. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. для студентів ВНЗ Київ : КНУБА, 2014. 123 с.
19. Огляди ОЕСР на тему доброчесності в освіті: Україна 2017 / Переклад з англ.; Інститут розвитку освіти. К. : Таксон, 2017. 184 с.
20. Основні вимоги до оформлення бібліографічного опису документів. URL: <http://library.wupu.edu.ua/index.php/uk/dovidka/zrazky-bibliografichnykh-opysiv>
21. Петрушенко В. П. Філософія і методологія науки: Навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 184 с.
22. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 №1700-VII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
23. Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2016. № 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
24. Про освіту. Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2017. № 38-39. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
25. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки : Закон України від 11.07.2001 р. № 2623-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>
26. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) / Американські Ради з міжнародної освіти : Програми Американських Рад. URL: <http://www.saiup.org.ua>
27. Пустовойт Б. А., Федяй І. О. Навчальний посібник для проведення практичних занять з «Основ науково-дослідної роботи». Харків : ХДАФК, 2017. 143 с.
27. Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо). Лист МОН від 15.08.2018 р. № 1/11-8681. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/akredytatsiya/instrukt-list/1-11-8681-vid-15082018-rekomendatsii-shchodo-zapobigannya-akademichnomu-plagiatu.pdf>

28. Тоцька О. Л. Основи наукових досліджень : збірник тестів. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 68 с.
29. Тоцька О. Л. Основи наукових досліджень : методичні вказівки до самостійної роботи. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 44 с.
30. 35 порад, які допоможуть підготувати статтю для публікації в журналах, що індексуються в Scopus та Web of Science/ nim.media/ URL: <https://studfile.net/preview/6872312/page:25/#35>
31. Харитонова О. І., Ульянова Г. О. Захист авторських прав від плагіату : монографія. Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса : Юридична література, 2014. 211 с.
32. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. Рівне : НУИГП, 2016. 151 с.
33. Шейко В.М., Кушнарченко П.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Підручник. Київ : «Знання-Прес», 2012. 293 с.
34. Шишкіна Є. К., Носирев О. О. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків : Діса плюс, 2014. 200 с.
35. Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти : Лист МОН № 1/9-565 від 26.10.17 року [Електронний документ]. URL: <http://bit.ly/2ocIDPD>

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечна класифікація URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Бібліотечна_класифікація
2. Законодавство України. URL: <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>
3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>
4. Офіційний сайт Національної парламентської бібліотеки України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua>
5. Офіційний сайт студентської електронної бібліотеки «ЧИТАЛКА». URL: <http://chitalka.info>
6. Офіційний сайт онлайн-бібліотеки освітньої та наукової літератури. URL: <https://eduknigi.com>
7. Сайт електронної бібліотеки підручників. URL: <http://studentam.kiev.ua>
8. Сайт безкоштовних електронних підручників онлайн. URL: <https://pidru4niki.com>
9. Сайт наукової бібліотеки СумДПУ імені А. С. Макаренка. URL: <https://library.sspu.edu.ua/> (Рубрика: Організація наукового дослідження. URL: <https://library.sspu.edu.ua/organizatsiya-naukovogo-doslidzhennya/>)
10. Сайт Харківської державної наукової бібліотеки ім. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com>

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

- мультимедійний комплекс;
- підручники та навчальні посібники, зазначені у списку, електронний каталог бібліотеки Сумського державного педагогічного університету, інституційний репозитарій eSSPUiR;
- інформаційні ресурси, зазначені у списку;
- відеоматеріали за темами курсу.